

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

Collatio prima habita cum [abbate theone] de remissione quinquagesime

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

Capitula

finem penitentie peruenisse. id est. ab illi-
citis tempore nisi etiam in illis virtutibus
defesso cursu semetipsum semper extenderit.
quibus ad satisfactionis indicia perueni-
tur. Nec enim a fetidissimis criminum for-
dibus que abhorret dominus quem quibus
abstinuisse sufficit nisi etiam illarum bonarum
virtutum fragrantiam qua dominus de-
lectatur puritate cordis et apostolice chari-
tatis perfectione possederit. Hucusque ab-
bas pynusius de satisfactionis indicio
ac penitentie sine disseruit. Qui licet vti-
cuius cenobio residere mallemus sollicito
deprecaretur affectu. Tamen fama
scythiote solitudinis inuitatos cum re-
tinere non possit emisit.

**Explicit collatio habita cum ab-
bate pynusio de penitudinis fi-
ne et satisfactionis indicio. In-
cipiunt capitula collationis ab-
batis theone de remissione qui-
quagesime. Cap. i.**

- Q**uomodo theonas ad abbatem iohannem venerit.
- i** Exhortatio abbatis iohannis ad theonam et ceteros qui cum eo venerunt.
- ii** De decimarum et primitiarum oblatione.
- iii** De abraham danid et ceteri sancti mandata legis fuerint supergressi.
- iv** De sub euangelij gratia reges superare debeant mandata legalia.
- v** De euangelij gratia sicut perfectis tribuit regna celorum ita veniabiliter sustentet infirmos.
- vi** De in nostra situm sit potestate vtrum sub euangelij gratia an sub legis velimus terrore persistere.
- vii** Quomodo theonas coniugem suam ut ipsa renunciat exhortatus sit.
- viii** Quomodo non acquiescentem uxorem suam ad monasterium peroularit.
- ix** Satisfactio pro eo ne discidia coniugibus sua dote videamur.

- x** Inquisitio cur in egypto tot diebus quinquagesime non ieiunetur nec genua in oratione cur uentur.
- xii** Responsio de natura eorum que bona vel mala vel media sunt.
- xiii** Quale bonum sit ieiunium.
- xiiii** Quomodo sit principale bonum ieiunium.
- xv** Quomodo principale bonum non propter inferius bonum debeat exerceri.
- xvi** Quomodo ceteris bonis principale discernatur bonum.
- xvii** De ratione et utilitate ieiunij.
- xviii** Quomodo spiritus cognatus esse ieiunium.
- xix** Interrogatio cur totis quinquaginta diebus ieiunium relaxet.
- xx** Responsio.
- xxi** Interrogatio vtrum abstinentia ieiunij relaxata non obsit corpori castitati.
- xxii** Responsio de seruando continentie temperamento.
- xxiii** De refectionis tempore atque mensura.
- xxiiii** Interrogatio de diuersa oblatione quadagesime.
- xxv** Responsio eo quod ad anni decimas quadagesime ieiunium referat.
- xxvi** Quomodo etiam primitias nostras domino debeamus offerre.
- xxvii** Cur diuerso dierum numero quadagesima a plerisque obfuerit.
- xxviii** Quare vocetur quadagesima cum triginta et sex tantummodo diebus ieiunetur.
- xxix** De perfectis supergredientibus legem quadagesime.
- xxx** De causa et initio quadagesime.
- xxxi** Interrogatio quemadmodum intelligi debeat quod ait apostolus peccatum in vobis non committitur.
- xxxii** Responsio de differentia gratie et legalium preceptorum.
- xxxiii** De eo quod leniora sunt euangelij precepta quam legis.
- xxxiiii** Quomodo quis probetur esse sub gratia.

Collatio XXI abbatis Theone

xxxv Interrogatio cur interdum pro pensius ieiunantes carnalibus incentiuis acn^o vrgeamur.

xxxvi Responso q^d hec questio future collationi debeat reservari.

Explicuit capitula. Incipit collatio prima habita cum beo theona de remissione quinq^uagesime.

Cap. i.

Divus quā verba collationis huius habita cum summo viro abbate theona incipiamus enolere necessarium reor. vt initium cōuersionis eius breui s^uone perstringam. qz ex hoc vel meritum viri vel gratia euidentius poterit patere lectori. **H**icigit^r adolefcens admodum. parentum studio imperioq^{ue} conuictus est vinculo coniugali. Nam duz pudicitia eius religiosa sedulitate prospiciunt et ancipitē lapsuz lubrici verentur etatis. p^rueniēdos adolefcencie motus. licito nuptiarum remedio crediderunt. Cum ergo hic vni^o lustri tempus cum coniuge peregisset. v^eit ad abbatē iohannem. qui tunc tempore merito sanctitatis electus diaconie p^residebat. Non enī ad hunc graduz quilibet propria voluntate aut ambitione p^ruebitur. sed is quem cunctozum seniorū cetis. etatis prerogatiua et fidei atq^{ue} fortutum testimonio. excellentiore oībz s^ublimiorē q^{ue} cēsuert. Ad huncinquā beatū iohannem cuz pie deuotionis studio predictus tunc iuuenis aduenisset. referens religiosa munera inter ceteros p^rosessores. qui certatim decimas vel primitias frugum suarum memorato seni de suis substantijs offerēbāt. videretq^{ue} eos senex cum multis ad se muneribus p^rfluxisse. et deuotioni eozum vicissitudinem cuperet recompenfare. cepit eis s^um apostolum spiritalia seminare. quozum mergebāt dona carnalia. deniq^{ue} ita sermonē adhortationis instituit.

Exhortatio abbatis iohannis ad theonā et ceteros qui cuz eo venerunt.

Cap. ij.

Elector quidem o filij pia v^orum munerū largitate. et deuotionem huius oblationis. cui^o dispensatio mihi credita est. gratant^r amplector. qui x^o fideliter primitias vestras ac decimas indigentū vsibus profuturas velut sacrificium d^ono bone suauitatis offertis. harum scilicet oblationē plenitudinem quoq^{ue} fructuum. vniuersiq^{ue} substantie vestre. ex qua hec d^ono delibastis. v^oberi benedicendā credētes. vosq^{ue} scdm mandati illi^o fidē multiplici v^oertate bonoz oīm etiā in hoc seculo cumulandos honora. de tuis iustis laboribus. et deliba ei de fructib^{us} iusticie tue. vt impleatur horrea tua abundantia mitici. vino aut^{em} torcularia tua redundent. Quam deuotionem fideliter exequētes. scitote vos legis antique iusticiā cōsummasse. sub qua tunc positi et transgredietes eam. reatū inuitabiliter incurrebāt. et implentes ad perfectionis apicem peruenire nō poterant.

Dedecimarū et primitiarū oblatione.

Cap. iij.

Ecime siquidem p^rcepto d^oni vsibus leuitarum. oblationes vero ac primitie erant sacerdotibus consecrate. sed primitiarū hic erat modus. vt quinquagesima pars vel frugum vel animalium. templi vel sacerdotum ministerio p^reberetur. Quē modū tepidiores quiq^{ue} infideliter minuētes. religiosiores vero etiam cumulantes. illi ex sexagesima. hī autē ex quadragesima fructū suozū parte pendebant. Iusti enī quibus lex nō est posita sic probant nō esse sub lege. vt iusticias legis nō solum implere. verū etiam superare contendāt. sitq^{ue} deuotio eozum legali maior imperio. que obseruantiam cumulans p^rceptorum voluntaria addat ad debita.

Abraham dauid et ceteri sancti mandata legis fuerunt sup^{er}

De remissione quinquagesime

ctus enim inquit qui non permanferit in oibus que scripta sunt in libro legis huius ut faciat ea. **H**ic autem pro excellentia et sublimitate mandatorum dicitur quod potest capere capiat. Illic legiseri violenta compulsio preceptorum indicat paruitates. **C**ontestor enim inquit vobis hodie celus et terram quod si non custodieritis precepta domini dei vestri peribitis a facie terre. **H**ic magnificentia sublimium mandatorum ipsa non tam imperantis quam adhortantis conditione signatur si vis perfectus esse fac hoc aut illud. **V**bi inexcusabile etiam recusantibus moyses pondus imponit. **H**ic consilio tantum volentibus et ad perfectionem festinantibus dominus occurrit. **N**on enim generaliter precipiendum erat nec ut ita dixerim canonicè ab omnibus exigendum id quod propter misericordiam sublimitates non potest passis ab omnibus apprehendisse consilio potius prouocant omnes et grauius ubi qui magni sunt possint perfectione virtutum non immerito coronari qui autem parui sunt et mensura etatis plenitudinis christi implere non possunt licet fulgore maiorum velut siderum tecti latere videantur tamen a tenebris maledictionum que in lege sunt alieni nec presentium malorum cladibus abdicantur nec supplicio plectantur eterno. **N**on ergo christus ad illa virtutum excessa fastigia que quam precepti necessitate constringit sed liberi arbitrii prouocat potestate et salubritate consilij et desiderio perfectionis accendit. **V**bi enim preceptum ubi necessitas et ubi necessitas ubi et difficultas ubi difficultas ubi et negligentia ubi negligentia ubi et peccatum ubi peccatum consequenter et pena. **C**ustodientes vero hec ad que precepti legis seueritate coguntur penam potius que ab illa intentabatur effugiunt quam mercedem aut premia consequantur.

Quod euangelij gratia sicut perfectus tribuit regna celorum ita venialiter sustinet infirmos.

Lap. vi.

Itaque sicut fortes ad sublimitatem atque precella euangelicus homo sustollit ita non patitur infirmos ad ima demergi. perfectis quidem tribuens beatitudinis plenitudinem. venias vero infirmitate superatis impartiens. **L**ex enim consummantes precepta sua in vtriusque meriti velut quodam medullio collocauit quantum a transgressorum damnatione secernens tantum separans a gloria perfectorum. **Q**uod quidem quam infirmum quam miserabile sit vel ex presentis vite statu et comparatione perspiciat in qua miserimum ducatur si hoc tantum quis studeat ac laboret ne reus modo inter honestos homines et non etiam locuples ac honorabilis et gloriosus habeatur.

Quod in nostra situm sit potestate vtrum sub euangelij gratia an sub legis velimus terrore consistere.

Lap. vii.

Quamobrem in nostra hodie situm est potestate vtrum sub euangelij gratia an sub legis velimus terrore consistere. **C**uiuslibet enim parti pro qualitate actus sui vnumquemque necesse est aggregari. **N**am aut supergredientes legem suscipit christi gratia aut certe inferiores velut debitores suos sibi que obnoxios lex retinet. **R**eus namque legalium preceptorum nequaquam euangelicam perfectionem valebit attingere quamuis christianum se et domini gratia liberatum in aniter gloriatur. **N**on solum enim hoc credendus est adhuc esse sub lege qui ea que lex precipit detrectat implere sed etiam ille qui ea tantum que lex iubet obseruare contentus est ac nequaquam vocationi et gratie christi condignos exhibet fructus ubi non dicit decimas tuas et primitias offeres domino deo tuo. **S**ed vade vende omnia que habes et da pauperibus et habebis thesaurum in celo et veni sequere me ubi ob perfectionis magnificentiam discipulo postulanti ne breuissimum quidem hore spacium pro patris conceditur sepul-

Collatio XXI abbatis Theone

tura nec hūane charitatis officij diuini amoris virtuti preferatur.

Quēadmodū theonas cōiugē sua vtet ipsa renūciaret exhortatus sit. **Cap. viij.**

Quibus auditis beatus Theonas inextinguibili desiderio euāgelice perfectionis accensus. semen verbi secundo corde conceptum. quī profundis atq; edomitis condidit sulcū. in eo vel maxime humiliatus atq; compunctus. quod cum senex non solum euāgelicam perfectionem nō attigisse dixisset. sed etiam vir legis ipsius adimplemē data. Siquidem cum decimas frugum suarum solitus esset diaconie annis singulis pendere primitiarum rationem ne audisse quidem se aliquando. quā tamē etiam si similiter impleisset longe nibilominus sibi sententiam se ab euāgelica perfectiōe distare suppliciter fatebatur. Domū itaq; reuertitur messus. illa q; affectus tristitia. que penitentiam ad salutem stabilem operatur. ac de sua iam voluntate et definitione non dubius. erga salutem coniugis omnem mentis sollicitudinem curamq; conuertit. eāq; ad desiderium quo fuerat ipse succensus. cepit exhortatiōe simili prouocare. et vt dō pariter in sanctimonia et castitate seruirent. diurnis nocturnisq; fletibus amonere dicens. conuersionem melioris vite nequaquā esse protelandam. quia necessitati subite mortis vana spes immature non preiudicaret etatis. quippe que infantes pueros adolefcētes. pari vt senes forte praeiperet.

Quēadmodum nō acquiescente vxore sua ad monasteriū peruolarit. **Cap. ix.**

Quāq; huiusmodi obsecrationibus iugiter persistenti. pūnx durissima nō preberet assensū. seq; diceret solatio maritali pro etate sue flore penitus abstinere non posse. ac pro

inde siquid deserta ab eo criminis admisisset. illi potius ascribendum. qui coniugij federa dirupisset. Ad hec ille cum diu conditionem nature pretendisset humane quā fragile et incertam periculosum esset carnalibus desiderijs et operibus diutius implicari. adiciens astruebat. nō licere cuiq; eius se tōni extorē facere quō didicisset. maiorisq; esse noxe respicere cognitam bonitatem. qm incognitam nō amare. proinde se iā reatu etiā pūaricatiōnis inuolui. si inuētis tam pūclaris tāq; celestibus bonis. terrena ac sordida pūter lisset. Ad omnē sane aiebat etatē. oēm q; sexum perfectionis magnificentiam pertinere. et vniuersa ecclesie membra ad cōscendam sublimium meritorum celsitudinem prouocari. dicente apostolofic currite vt comprehendatis. nec propē lentorum et segnium moras. paratos atq; ala cres debere subsistere. cum rectius sit. vt desides a pūcurrentibus incitentur. qm vt properantes a residentibus obligent. Proinde statim sibi dicebat de cretūq; esse renūciare seculo ac mori mūdo. vt viuere possit dō. et si hanc beatitudinē nequeat obtinere. vt cum socia sua in consortium transeat christi. malle se vel cum vnius membri dispendio saluū fieri. et velut debilem introire i regnū celoz. qm cū soliditate corporis eodē nari. Adiebat aut etiā ista dicens. Si moyses pro duricia cordis dimitti permittit vxores. quare hoc non sinat christus pro desiderio castitatis. pūsertim cum idem dominus inter ceteras affectiones id est. patrum matrum ac filiorum quibus omnem reuerentiam. non solum lex sed etiam ipse pūceperat exhibere. tamē pro nomine suo ac desiderio perfectiōis non solum contemnenda simpliciter. s; etiam odio habenda esse decernens. coniungat eis similiter etiam vxorz nomē dicens. et omnis qui reliquerit domum vel fratres aut sorozes aut patrē aut matrem aut vxorem aut filios aut agros. pūpter nomen meum. centuplum accipiet.

De remissione quinquagesime

et vitam eternam possidebit. Intantum ergo perfectioni quā predicat nihil patitur comparari. vt illam quoque necessitudinem soluat patris ac matris. que scōz apostolum primum obtinet in repromissione mandatum. honora scilicet patrem et matrem. quod est mandatum primum in repromissione. vt bene sit tibi et sis longeuus super terram. eamque despici pro suo amore precipiat. Euidenter itaque sicut eos euangelicus sermo condemnat qui non interueniente adulterij crimine vxoria vincula dirumpunt. ita ob amorem christi et desiderium castitatis. his qui iugum carnale reiecerint. etiam centupla premia repromittit. Quapropter si fieri potest. vt ad hanc optatissima tibi partem. accepta tandem ratione flectaris. scilicet vt domino seruientes. penam gehenne pariter euitemus. charitateque coniugij non refuto. immo etiam maiore adhuc dilectione complector. agnosco enim et veneror adiutricem meam. dñi in sententia deputatam. et in dirupto eidem federe charitatis in christo coherere non respuo. ne a me separo quod dominus mihi prime statim conditionis lege coniunxit. dum modo sis et ipsa quod conditor esse te voluit. Si vero non ad adiutorium esse voluerit. sed in deceptionem. et ammiculum te non mihi sed aduersario malueris exhibere. atque ob hoc attributum putas coniugij sacramentum. vt te huic que ingerit fraudans saluti. in super etiam me a discipulatu retrahas saluatoris. ita illam abbatis iohannis immo christi ore prolata sententiam viriliter apprehendam. vt me a spiritali bono nulla carnalis auellere possit affectio. Qui enim inquit non odit patrem et matrem. et filios et fratres et sorores et vxorem et agros. adhuc autem ratio sua non potest esse discipulus. Quibus atque huiusmodi verbis muliebris non flecteretur intentio. et in eadem obstinationis duricia permaneret. si ego inquit

beatus Theonas te abstrahere a morte non possum. nec tu me separabis a christo. Intius est autem mihi cum homine quam cum deo habere diuortium. Aspirante itaque gratia dei. definitionis sue executionem instanter aggressus est. nec in tepe scere per aliquam moram desiderij sui passus est ardozem. nam confestim omni mundana facultate nudatus ad monasterium peruolauit. Ubi in breui tanto splendore sanctitatis et humilitatis enituit. vt beatam memorie iohanne ad dominum ex hac luce migrante. sanctoque Helia viro qui haud minor decessore suo fuit similiter decedente. tertius theonas vniuersorum preelectus iudicio. in diaconicis dispensatione successerit.

Satisfactio pro eo ne discidia coniugibus suadere videamur

Lap. x.

Nemo autem existimet nos hec ad prouocanda coniugiorum diuortia texuisse. qui non solum nuptias minime condemnamus. verum etiam apostolicam sequentes sententiam. dicimus honorabile connubium in omnibus. et thorus immaculatus. sed vt lectori initium conuersionis. quo tantus ille vir deo dicatus est fideliter panderemus. A quo bona gratia hoc primum depono. vt siue si ei placeat siue displiceat. me quoque modo a calumnia alienum esse concedens. in suo hoc facto aut laudet aut reprehendat auctorem. Ego autem qui non meam super hac re sententiam prompsi. sed rei geste hystoriam simplici narratione complexus sum. equum est vt sicut mihi de eorum qui hoc factum probant laude nihil vendico. ita eorum qui id improbant non pulser inuidia. Habeat ergo suum de illo vt diximus vnusquisque iudicium. sed moneo vt ita censuram sui castiget examinis. ne se equiores

Collatio XXI abbatis Theone

aut sanctiorem diuino credat esse iudicio. quo in eum etiam apostolicarum collata sunt signa virtutum. vt taceam de tantorum patrum sententia. a quibus factum eius non solum minime reprehensum. verum etiam vsq; adeo collaudatum esse manifestum est. vt eum summis ac sublimissimis viris in diaconie electione pretulerint. Et puto tot spiritualium viro- rum deo auctore prolatum non errasse iudicium. quod etiam tanta signorum vt supra iam dictum est admiratio confirmabat.

Inquisitio cur in egypto totis diebus quinquagesime non ieiunetur nec genua in oratione curuentur. *Cap. xi.*

Sed iam tempus est vt promissis disputationis ordinem persequamur. Igitur abbas Theonas cum diebus quinquagesime nos in nostra cellula visitasset. vespertina orationum solemnitate tractata. humi paululum confidentes. cepimus diligentius percontari. cur apud eos tanta obseruantia caueretur. ne quis penitus totis quinquagesime diebus. vel genua in oratione curuaret. vel vsq; ad horam non ieiunare presumeret. eoq; id diligentius scrutabamur. quod nequaquam hoc tanta cautione seruari in syrie monasterijs videramus.

Responsio de natura eorum que bona vel mala vel media sunt. *Cap. xij.*

Hec abbas Theonas tali usus est sermonis exordio. Oportet quidem nos auctoritati patrum. consuetudiniq; maiorum vsq; ad nostrum tempus

per tantam annorum series protelate. etiam non percepta ratione cedere. eamq; vt antiquitus tradita est. ingi obseruatiua ac reuerentia custodire. Verum quia causas huius rei et rationem vultis agnoscere. accipite breuiter ea que a senioribus nostris tradita super hac institutione conperimus. Veruntamen antequam scripture diuine auctoritas proferatur. si placet de natura ipsius ieiunii et qualitate pauca dicamus. vt disputationem nostram subsequens scripturarum confirmet auctoritas. Diuina sapientia per ecclesiam sten omni rei. id est. vniuersis seu prosperis seu que aduersa putantur et tristitia. tempus esse proprium designauit dicens. Omnibus tempus est. et tempus omni rei sub celo. Tempus pariendi et tempus moriendi. tempus plantandi et tempus euellendi quod plantatum est. tempus occidendi et tempus sanandi. tempus destruendi et tempus edificandi. tempus plorandi et tempus ridendi. tempus plangendi et tempus saltandi. tempus mittendi lapides et tempus colligendi lapides. tempus amplectendi et tempus longe fieri ab amplexibus. tempus acquirendi et tempus perdendi. tempus custodiendi et tempus expellendi. tempus dirumpendi et tempus sarcindi. tempus tacendi et tempus loquendi. tempus amandi et tempus odiendi. tempus belli et tempus pacis. et infra. quia tempus est inquit omni rei et omni facto. Nihil igitur ex his esse bonum perpetuum diffiniuit. nisi cum fuerit bonum quid oportune et competenter expletum. ita vt hec eadem que nunc oportune gesta bene cedunt. si importuno vel incongruo tempore presumantur. inutilia inueniantur et noxia. absque his dumtaxat que per se principaliter vel bona vel mala sunt. nec aliquando possunt in contrarium dirinari. vt est iusticia. prudentia. fortitudo. temperantia. ceteraq;

De remissione quinquagesime

virtutes sine ediuerso vicia quorum definitiones in aliam partem cadere omnino non mutari ne non possunt. Si qua vero in vitium quod affectum possunt aliquando transire ut pro qualitate utentium vel bona inueniantur vel mala. hec non absolute pro sua natura. sed pro perpetrantis affectu et oportunitate temporis. vel utilia interdum vel noxia sentiuntur.

Quale bonum sit ieiunium.

Cap. xiiij.

Quamobrem nunc querendum est. quid super ieiuniorum statu decernere debeamus. utrum nam similiter et ipsum bonum esse eo modo quo iusticiam. prudentiam. fortitudinem. aut temperantiam diximus. que in partem contrariam penitus transire non possunt. an mediis quid. quod interdum factum possit prodesse. interdum pretermittitur et condemnare non possit. quodque nonnunquam egisse reprehensibile sit. nonnunquam pretermittisse laudabile. Si enim in illa definitione virtutum. etiam ieiunium censeamus. ut inter principalia bona ciborum abstinentia collocetur. erit profecto eorum mala et criminosa perceptio. Quicquid enim principali bono contrarium est. sine dubio principale malum esse censendum est. Quod defini a nobis scripturarum sanctarum non permittit auctoritas. Si naturali sensu ac proposito ieiunemus ut peccatum contrahi in esearum participatione credamus. non modo nullos fructus pro abstinentia consequemur. sed etiam reatum maximum ac sacrilegij crimen secundum apostolum contrahemus. abstinentes a cibis quos deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus. et his qui cognouerunt veritatem. quia omnis creatura dei bona. et nihil reiiciendum

quod cum gratiarum actione percipitur. Qui enim putat quid commune esse illi commune est. et idcirco ob solam perceptionem esse neminem legimus condemnatum. nisi forte iunctum quid fuerit. vel postea subsequatur. per quod meruerit condemnari.

Non sit principale bonum ieiunium.

Cap. xiiij.

Itaque hoc medium essentia et hoc manifestissime declaratur. quia sicut non iustificat custoditum. ita non condemnat irruptum. nisi forte precepti transgressio magis quam esearum perceptio puniatur. Principali autem bono ita nullum oportet vacuum esse tempus. ut sine eo cuius esse non liceat. quod necesse est cessatione eius in malum corrumpere negligentes. Nec rursus principali malo vllum conceditur tempus. quod quod noxium semper est nunquam poterit si admissum fuerit non nocere. vel in partem vnicuique laudabile commutari. Ac proinde ea quibus qualitates statutas videmus et tempora. et que sic obseruata sanctificant. et omnia non polluant. media esse manifestum est. ut puta nuptias. agriculturam. diuitias. solitudinis remotionem. vigiliis. sacrorum lectionem. meditationemque librorum. ipsaque ieiunia. de quibus principium sermonis exortum est. Quae omnia diuina preceptio. vel sanctarum auctoritas scripturarum. non ita incessabiliter obtinenda nec iugiter custodienda decreuit. ut ea paululum inermissemis ne periculum sit. Quicquid enim imperatiue decernitur morte irrogat non impletum. quicquid vero suadent potius quam iubent. facta profunt. infecta non puniunt. Et idcirco aut omnia hec. aut certe quedam. pro causa. pro loco. pro modo. pro tempore. circumspecte agere nos maiores nostri et prouide obseruare iusserunt. quia si congruetorum aliquid

De remissione quinquagesime

pter instrumenta que ad opus eius per-
tinent exercetur et non potius ferramenta
propter artis studium parantur que sic
utilia sunt pitis ita superflua his qui ar-
tis ipsius nesciunt disciplinam. Et sicut
his qui ad efficiendum opus suum eorum
ministerio fulciuntur plurimum profunt
ita illis qui cuius rei gratia instituta sunt
ignorantes sola eorum possessione con-
tenti sunt penitus prodesse non possunt
quia utilitas eorum summa in retenta-
tione eorum tantum non in operis consu-
matione constituitur. Illud ergo est op-
timū principaliter propter quod sunt
illa que media sunt ipsum vero precipu-
um bonum non ob aliam causam sed pro-
pter suam tantum agitur bonitatem.

**Quomodo a ceteris bonis pri-
cipale discernatur bonum.**

Lap. xvi.

Quod quod a ceteris quod media esse dicitur
m. bis discernit modis si per se bonum
sit et non per aliud aliquid si propter se
necessarium sit et non propter aliud si in-
mutabiliter semperque sit bonum ac pro-
prio suam retinens qualitatem nunquam in
partem possit transire contrariam si ad-
emptio vel cessatio eius non possit sum-
ma non inferre perniciem si id quod illi con-
trarium est similiter principale sit malum
nec in partem bonam possit aliquando
transire. Que diffinitiones quod principale
bonorum natura discernit a scribi ieiunij
omnino non possunt. Neque enim ex semetipsis bon-
na aut propter se necessaria sunt quod propter
acquirendam cordis et corporis purita-
tem salubriter exercentur ut aculeis car-
nis obtusis mens purificata suo concilio
auctori nec immutabiliter semperque sunt bo-
na quia plerumque eorum intermissione
non ledimur immo etiam in perniciem in-
terdum anime importunius celebrata so-
luntur. Sed nec principale malum est id
quod illi videtur aduersum id est ciborum
naturaliter iocunda perceptio que nisi
intemperantia atque luxuria vel alia que-
dam vicia subsequantur mala non po-

test definiti quia non quod intrat in os co-
inquinat hominem sed que procedunt de
ore hec coinquinant hominem. Princi-
palitasque derogat bono nec perfecte aut
sine peccato illud exequitur quisquis
hoc non propter id ipsum sed propter ali-
ud aliquid facit. Omnia enim huius gra-
tia facienda sunt ipsum vero propter se
solum est expectandum.

De ratione et utilitate ieiunij.

Lap. xvii.

Dilem igitur definitiones super iei-
unij qualitate in giter retinen-
tes ita illud totis viribus ani-
mi appetamus ut tamen tunc demum id
nobis congruum nouerimus si in eo te-
porum ratio si qualitas si mensura fue-
rit nec ita ut in ipso spiritus nostre terminum
defigamus sed ut per ipsum ad purita-
tem cordis et apostolicam charitatem per-
uenire possimus. Igitur et hoc ipso ieiunio
ubi non solum specialia prefixa sunt
tempora quibus vel exerceri debeat vel
pretermitti sed etiam qualitas modusque
propositus est non principale bonum sed
medium quiddam esse manifestum est.
Ceterum hec que precepti auctoritate vel
mandantur ut bona vel interdiciuntur ut
noxia nunquam ita exceptio temporum sub-
iacent ut interdum aut que verita sunt
fieri debeant aut que imperata sunt pre-
termitti. Nec enim ullus iniusticie patien-
tie sobrietatis pudicie charitatis statu-
tus est modus nec rursum iniusticie im-
patientie furoris impudicie inuidie atque
superbie libertas aliquando permessa est.

**Non semper congruum esse iei-
unium.**

Lap. xviii.

Quod obre his de ieiunij qualita-
te premissis subdenda ad huc
sanctarum scripturarum vide-
tur auctoritas per quam apparet manifestum
ieiunium perpetuum custodiri nec de-
bere nec posse. In euangelio ieiunantibus
phariseis una cum discipulis Iohannis
baptiste cum apostoli utpote amici et con-

Collatio XXI Abbatis Theone

nine celestis illius sponsi. nec duz ieiuniorum obseruantiam custodiret. discipuli iohannis qui summam iusticie se ieiunijs possidere credebant. quippe illius sectatores qui etiam penitentie predicator. ita cunctis populis formam suo prebebat exemplo. vt non solum varia escarum genera. q̄ hūanis visibz suggerit abnueret. veruētā cōmunem panis ipsi esuz penitē ignoraret. dño coqrunt dicētes. Quare nos 7 pharisei ieiuniam? frequēter discipuli autē tui nō ieiunant. Quibus respondens dominus euidentē ostendit. non omni tempore congruum esse ieiunium. nec necessarium alicui. cum vel festiuitas temporum vel interueniēs charitatis occasio. indulgentiam refectōis admittit. nunquid possunt inquit filij sponsi lugere. q̄ diu cum illis ē spōsus. venient autē dies cū auferetur ab eis spōsus 7 tunc ieiunabunt. Que verba licet ante resurrectionē dixerit corpis sui. tamen proprie quinquagesime temp⁹ ostēdunt. in quo post resurrectionē quadraginta dies domino cum discipulis epulante. ieiunare illos quotidianē eius presentie gaudium non sinebat.

Interrogatio cur totis quinquaginta diebus ieiunium relaxetur. *Cap. xix.*

Ermanus. Quare igitur tota quinquagesima abstinentie rigorem prandijs relaxam⁹. cū vtiq̄ christus quadraginta tantum diebus post resurrectionem cum discipulis fuerit commoratus?

Responsio. *Cap. xx.*

Theonas. Non incōgrua interrogatio vestra rationem integerrime veritatē meretur agnoscere. Post ascensionem saluatoris nostri que quadagesimo resurrectionis acta est die. apostoli reuersi de monte oliueti. in quo se ad patrem pergens prebuit intuentum. sicut etiam actū apostolorum lectio contestatur. ingressi hierosolimam. decem diebus aduentum spiri-

tus sancti expectasse referunt. quibus expletis quinquagesima eum die cū gaudio susceperunt. et ita est per hęc festiuitatis huius numerus euidenter impletus. Quem in veteri quoq̄ testamento legitimus figuratim adumbratum. in quo cōsummatis hebdomadibus septē primitiarum panis per sacerdotes domino iubebatur offerri. qui veracissime per apostolorum predicationem. qua in illo die concionati leguntur ad populum. oblati domino comprobatur. verus scilicet primitiarum panis. qui noue doctrine institutione prolatus. quinqz milibus viroz esce sue munere satiat. primitiuū de indeis christianorum populum dño consecrauit. Et idcirco hi quoq̄ decem dies cum superioribus quadraginta pari solennitate sunt ac leticia celebrandi. Cuius festiuitatis traditio. per apostolicos viros ad nos vsqz transmissa eodē tenore seruanda est. Ideo namqz in ipis diebus nec genua in oratiōe curuātur. quia inflexio genuū 7 velut penitentie ac luctus indicium est. Unde etiam per omnia eandem in illis solennitatem quam die dominica custodimus. in qua maiores nostri. nec ieiunium agendum. nec genu esse flectendum. ob reuerentia 7 resurrectionis dñice tradiderunt.

Interrogatio vtrū abstinentia ieiunij relaxata nō obsit corporis castitati. *Cap. xxi.*

Ermanus. Potest ne hęc caro insolitis blandimentis tam longe festiuitatis illecta. nō aliquid sentuosum de illo quāuis absceso viciorum fomite germinare. aut mēs presumptis vltra consuetudinez dapibus onerata. nō erga famulatū corporis rigorem dñationis sue inflectere. presertim cū in nobis viridior eras. cito ad rebellionē subdita possit membra compellere. si vel escas solitas abundantius vel certe insolitas licentius presumamus?

Responsio de seruādo continētie temperamento. *Cap. xxii.*

De remissione quinquagesime

Omnino. Si uniusa q̄ geri-
mus. rōnabili mētis appēdam?
examine et d̄ puritate cordis no-
stri n̄ alioꝝ iudiciū s̄ nostrā sp̄ p̄sciaꝝ cō-
sulamus. certū ē istā refectiōis incapa-
dinē iuste districtiōi obesse n̄ posse. si mo-
do vt dictū ē equā indulgētie cōtinētieq̄
mensuram pari lance ppendēs. vtrāq̄
similiter nimietatem mens incorrupta
castiget et vtrum spiritum nostrum deli-
tiarum deprimat pondus. an vero alte-
ram hoc est corporis partem. maior absti-
nentie inclinēt austeritas. vera discretiōe
distinguat. illam vel cōprimens vel s̄ble-
uans portionē. quā vel extolli senserit v̄l
gruari. Nihil enī dñs noster ad cultuz
atq̄ honorem suū. absq̄ iudiciū modera-
tione vult fieri. quia honor regis iudiciū
diligit. Et idcirco sapientissimus Salo-
mon vt in neutram partem vergente iu-
dicio declinemus. admonet dicens Ho-
nora deū de tuis iustis laboribus. ⁊ deli-
ba ei de fructibus iusticie tue. Etenī resi-
det in conscientia nostra incorruptus q̄
dam ac verus iudex. qui nōnū q̄ sup̄ sta-
tu puritatis nostre cunctis errantibz so-
lus ip̄e nō fallitur. Omni igitur cautiōe
atq̄ sollertia. iugis circumsp̄cti cordis
fuetur intētio. ne quo modo iudicio no-
stre discretiōis errāte. aut inconsiderate
continentie cupiditate succensi. aut desi-
derio nimie remissionis illecti. substanti-
am virium nostrarum iniquē trutine ex-
aminatione libremus. sed in altera qui-
tem lance anime puritatem. in altera vi-
res corporis collocantes. ita vero consci-
entie iudicio vtrāq̄ pendamus. vt in neu-
tram partem vnus rei affectu p̄ponde-
rante peruersi. v̄l ad immodicā districti-
onem. vel ad nimiaz remissionem. equa-
litatis libram propensius inclinemus. ⁊
illud nobis vel pro remissionis vel pro
districtiōis nimietate dicatur. Nonne
si recte offeras. nō autem recte diuidas
peccasti. Illas etenim ieiuniorum victi-
mas. quas nobis violenta viscerum cō-
nullione inconsiderate extorquentes. do-

mino recte offerre nos credimus. ille qui
diligit misericordiam et iudiciū execrat
dicens. Ego dominus diligēs iudiciū.
et odio habens rapinam in holocaustū.
Illos etiam qui oblationum. id est offi-
cium atq̄ actuū suorum precipua ad-
fotum carnis atq̄ vsus p̄prios presumē-
tes. reliquias eorū domino ac minimā
deferunt portionē. velut operarios frau-
dulentos sermo diuinus ita cōdemnat.
Maledict⁹ qui facit opus domini frau-
dulenter. Non ergo immerito eum qui
se ita iniquo fallit examine. increpat dñs
dicens. Veruntamē vani filij hominū.
medaces filij hominū in stateris. vt deci-
pian. Et idcirco beatus Apostolus vt
discretiōis moderamina retinentes. in
neutram partem illecti nimietate verga-
mus. ammonet dicens Rationabile ob-
sequium vestrū. Quā rez etiā legislator
similiter interdicit. ita precipiēs. State-
ra iusta. ⁊ equa sint pondera. iustus mo-
dius. equusq̄ sextarius. Salomone q̄
parem super hoc s̄niam proferente. pōd⁹
magnum ⁊ pusillum. et mensure dupli-
ces. immūda sunt apud dominum vtra-
q̄. et qui facit ea in adinventionibus su-
is cōpedietur. Proinde non solum illo
quo diximus. sed etiā h̄ modo studendū
est nobis. vt nec iniqua pondera in cordi-
bus nostris. nec in h̄oreis conscientie no-
stre mensuras duplices habeamus. id ē
ne ea ip̄i que districtiōis regulam mol-
liunt. remissione indulgentia presumen-
tes. eos q̄b̄ h̄bū dñi p̄dicam⁹. districtiō-
ribz p̄ceptis ⁊ ḡuioribz q̄ ipsi perfere
possimus ponderibus obzruamus. Qd̄
cum facimus. quid nisi duplici pondere
atq̄ mensura p̄ceptorum domini mer-
cem frugemq̄ vel appendimus vel meti-
mur. Si enim aliter ea nobis. aliter no-
stris fratribz dispensem⁹. recte increpam⁹
a domino. eo q̄ stateras dolosas ac men-
suras duplices habeamus. s̄m illam sen-
tentiam Salomonis q̄ dī. Abhominā-
tio ē dño pōd⁹ duplex. ⁊ statera dolosa.
n̄ est bonū i p̄spectu ei⁹. Hoc etiā modo

Collatio XXI Abbatis Theone

reatū dolosi ponderis duplicisq; mē-
re euidenter incurrimus. si districtiora
quedam que prauatim per nostras cellu-
las exercere consueuimus. humane lau-
dis cupiditate coram fratribus ostente-
mus. abstinentiores scilicet et sanctiores
apparere affectantes humano cōspectui
q̄ diuino. Qui morbus precipue non
modo uitandus. verum etiam abhomi-
nandus est nobis. Sed interim a questi-
one proposita paulo lōginis euagati. ad
eandem a qua discessimus reuētamur.

De refectiois tempore atq; mē- sura. *Lap. xxij.*

Hic dicitur predictorum dierum ita
est custodienda solennitas. ut
corporis atq; anime cultui pro-
sit magis remissio indulgentia q̄ noceat. q̄
nec illi⁹ festiuitatis gaudiū aculeos car-
nis obtundere. nec immitis ille aduersa-
rius dierum nouit reuerentia mitigari.
At ergo et diebus festiuis statuta cōsue-
tudinis solennitas p̄seruet. et saluberrī-
mus parsimonie modus minime trāscē-
datur. sufficit ut indulgentiam remissio-
nis eo usq; progredi patiamur. ut cibus
qui hora diei nona fuerat capiendus. pau-
lo citius id est sexta hora pro festiuitate
temporis capiatur. ea ratione duntaxat
ut escarum solitus modus vel qualitas
nō mutetur. ne puritas corporis. vel ite-
gritas mentis. abstinentia quadragesi-
me diligentius acquisita. quinquagesi-
me remissione deperat. nihilq; nobis p̄-
sit acq̄sisse ieiunij qd̄ mox amittere co-
gat incauta saturitas. presertim cū etiā
hostis nostri nō ignota versutia. tūc pre-
cipue munitionem nostre puritatis ipu-
gnat. cum eius custodiam senserit solen-
nitatis celebritate laxatam. Quāobrem
vigilantissime prouidendum est. ne vn-
q̄ mentis nostre vigor. blandis seducti-
onibus enervetur. ne ut supra iam dictū
est. castimonie puritatez quadragesi-
me labore quesitam. quinquagesime requie
ac securitate p̄damus. Et idcirco nulla

penitus in ciborum qualitate vel modo
admittatur adiectio. sed ab escis quarū
cōtinentia diebus ieiunij p̄ integritate
pudicie utebamur. etiā diebus celebra-
rimus similiter tem̄ peremus. ne leticia fe-
stiuuitatis perniciosissimā nobis carnali-
um incentiuorum suscitans pugnā. ver-
tatur in luctum. illam q̄ nobis excellenti-
orem que gaudio incorruptiōis exultat
festiuitatem mentis eripiat. et incipiam⁹
post breuē carnalis leticie vanitatē. amif-
sam cordis pudiciam longo penitētie
merore deslere. Studendum quinimo ē
ut nō frustra ad nos illa prop̄ betice ad-
hortationis cōmonitio dirigatur. Cele-
bra iuda festiuitates tuas. et redde vota
tua. Si enī continentie ingitatem inter-
iecta dierum solennitas nō mutarit. spi-
ritalibus ferijs ingiter perfruemur. et ita
nobis a seruili operatione cessantibus.
erit mensis ex mense. et sabbatum ex sab-
bato.

Interrogatio de diuersa obser- uatione quadagesime.

Lap. xxij.
Germanus. Quid cause est
ut sex hebdomadibus quadra-
gesima celebretur. licet in quis-
dam prouincijs religionis forsitan pro-
penso cura. adiecisse hebdomadaz etiā
septimā videatur. cum neuter numerus
die dominico sabbatoq; subtracto. qua-
draginta dierum impleat summā. Sex
enim et triginta dies in ipis hebdomadi-
bus tantūmodo concluduntur.

Respōsio eo quod āni decimas quadagesime ieiunium referat- ur. *Lap. xxv.*

Deonas. Licet quorundaz
opia simplicitas hui⁹ rei ampu-
tet questionem. tamen quia etiā
illa que alius interrogatiōe indigna du-
xisset scrupulosius p̄scrutantes integrā
obseruatiōem ac misterij x̄itatē desidera-
tis agnoscere euidentissimā hui⁹ etiā rei
p̄cipite dē. ut manifestius approbetis

De remissione quinquagesime

nihil irrationabile nros tradidisse maiores. **L**egemolayca vniuerso populo generalis e promulgata pceptio. decimas tuas et primitias offeres dno deo tuo. Ita qd substantiaru nostraru oim qd fructuum decimas offerre precipimur. multo magis necessesse est vt ipsius quoq; conuersationis nostre et humani vsus operuq; nostroru decimas offeramus. que profecto in supputatione quadagesime euidentur implentur. **O**mnium eni dierum numerus quibus reuolutus in orbe annus includitur. triginta sex semis dieru numero decimatur. **I**n septem vero hebdomadibus si dies dñici et sabbata subtrahantur. quinque et triginta super sunt dies ieiunij deputati. **S**adiecta illa vigiliaru die qua vsq; in gallo cantu illucescentet dominica ieiunij sabbati protelatur. non solum sex et triginta dieru numerus adimpletur. veru etiam p decimis quinque diebus qui residui videbantur. si illud qd super est adiectu noctis spaciū computet. plenitudini totius summe omnino non decit.

Quomodo etiam primitias nostras domino debeamus offerre.

Cap. xxvi.

Quid vero de primitijs dicamus. quas ab omnibus qd christo fideliter famulantur quotidie certu est exhiberi. **N**am cum expectati a somno. et quasi rediuiua post sopore alacritate surgentes. priusq; motu sensus vlli corde concipiat. vel memoria aut cura rei familiaris admittat cogitationu suaru ortu atq; principia. diuinis consecrant holocaustis. quid nisi primitias vere suoru fructuum. per summu sacerdotē iesum christu pro vsu vite huius et imagine quotidiana resurrectionis exoluunt. **Q**uiq; etiam a somno excitati. hostia iubilationis sue deo similiter offeretes. primo lingue sue motu ipm inuocant. ipsius nomē laudesq; cōcelebrat. atq; ad canendos ei hymnos. prima labioꝝ claustra referentes. immolant deo sui oris officia. **C**ui etiā pa-

ri deferunt modo prima manuum suarum gressumq; libamina. cum excubilib; cōsurgentes in p̄ore consistunt. et priusq; in proprijs causis mebroꝝ suoz fungantur officio. nihil sibi de ministerio eozū ante decerpunt. sed ad ipsius honore promouent gressum. atq; in eius laudatione defigunt. et ita cunctoz motu suozum primitias protensione manuu. incuruatione genuum. et totius corporis prostratione persoluunt. **I**llud eni qd decantatur in psalmo alias implere non possumus. preueni in maturitate et clamauit. et preuenit ocli mei ad te diluculo vt meditarer eloqa tua. et mane oratio mea preueniet tēni vt post quietē somni in hanc lucē vt supra diximus. velut e tenebris et imaginaria morte reuocati. d vniuersis officijs mentis. et corporis nihil omnino in nostris presumere necessitatibus audeam. **N**ullus namq; est alius quem aut ppheta preuenire matutinus. aut nos preuenire si militer debeamus. nisi aut nosmetipsos id est occupationes nostras et affectus. curasq; mortales sine quibus esse non possumus. aut suggestiones subtilissimas inimici quas nobis adhuc quiescentibus ac sopore demersis. per fantasias inanimi somniorum inferre conatur. quibus nos mox enigilatos occupet et inuoluat. vt primitiarum nostrarum opima deflorans primus ipse decerpit. **Q**uas obrem omni nobis cautione curandum est. si tamen vim predicti versiculi opere volumus adimplere. vt ita primos matutinarum cogitationu ortus solers vigilantia tueatur. ne quid ex eis festina presumptio luentis attaminet inimici nostrasq; primitias tamq; viles iam atq; communes a domino faciat reprobari. **Q**ui si preuentus a nobis perugili metis circumspectione non fuerit. anticipatiōis nequissimā consuetudinem non deponet. quotidie nos fraudibus suis preuenire non desinet. **E**t idcirco si placitas et acceptabiles deo primitias ex fructibus nre iustitiam optam. offerre non mediocrem sollicitudinē.

76

Collatio XXI Abbatis Theone

telemus impendere. vt omnes nostri cor-
poris sensus. matutinis precipue hor-
tan- q̄s sacrosancta dñi holocausta in omni-
bus illibata atq; intacta fuerimus. Qd̄
deuotionis genus multi etiam seculari-
um summa cautione custodiunt. qui an-
te lucem vel diluculo consurgentes. neq;
q̄s familiaribus ac necessarijs mudi hu-
ius actibus implicatur. priusq; cuncto-
rum actuum suorum operationumq; primi-
tias. ad ecclesiam cōcurrētes diuino sus-
teant consecrare conspectui.

**Cur diuerso dierum numero q̄-
dragesima a plerisq; obserue-
tur.**

Cap. xxvij.

Quo quod dicitur. diuerso mo-
re. id est. sex vel septem hebdoma-
dibus per nonnullas puincias
quadragesimā celebrari. vna quēadmo-
dum diximus ratio idem q̄s ieiuniorum
modus diuersa hebdomadarū observa-
tione cōcluditur. Hi enī sibi sex hebdo-
madarū obseruantia prefixerūt. qui pu-
tant die quoq; sabbati ieiunandū. Sex
ergo hebdomadas ieiunia persoluunt.
qui eosdes sex et triginta dies per sabba-
ta sexies reuoluta cōsummant.

**Quare vocetur q̄dragesima cū
triginta et sex tantummodo die-
bus ieiunetur.**

Cap. xxvij.

Quare ergo quemadmodum dixi-
mus ratio idem q̄s est ieiuniorum
modus. licet in hebdomadarū
numero discrepare videatur. Sed pro-
fecto cum rationē huius rei hūana obli-
terasset incuria. tempus hoc quo anni-
uersarie vt dictū est decime deo triginta
sex semis ieiunijs offeruntur. quadragesi-
me nomen accepit. qd̄ fortasse vel ppter
hoc visū sit h̄ vocabulo detere cenleri.
q̄ moyses vel helyas vel ipse dñs noster
iesus christus quadraginta diebus ieiun-
asse traduntur. Ad cuius numeri sacra-
mentū illi quoq; quadraginta anni q̄-
bus israel est in solitudine cōmoratus. et
quadraginta similiter māiones quibz
eam mystice pertransisse describit. nō in-

cogruē coaptantur. Et fortasse ip̄a deci-
matio recte quasi ab iysu. telonei q̄dra-
gesime nomen accepit. Ita enī illa publi-
ca vulgo vocatur exactio. ex qua tāta lu-
cri portio regis cōmodis deputatur. quā-
tum et a nobis a rege omnium secularū pro-
visu vite nostre legitimū quadragesime
rectigal exigit. Sane licet h̄ ad ppositā
nō p̄neat quēstionē tñ q̄ se obtulit nar-
rationis occasio. nec h̄ quidē pretereun-
dū puto q̄ frequentissime seniores nostri
idcirco illis diebus maxime impugnari
omne monachorum genus antiqua ini-
mice gentis consuetudine testabantur.
et ad transmigrandum de suis sedibus
acrius perurgeri. eo q̄ h̄m illam similitu-
dinem qua tūc egyptij filios israel vio-
lentis afflictionibus opprimebant. nunc
quoq; verum israel. id est. monachorum
plebez intellectuales egyptij duris ac lu-
talēis opibz icurruare conēt. ne p̄amicā
do q̄tē trā egyptiā deserēt. ad heremū
xtutū salubriter transeamus. ita vt adū-
sum nos pharao infremēs dicat. Ociōsi
sunt. et idcirco vociferātur dicentes. ea-
mus et sacrificemus dño deo nostro. Op-
primātur laboribus et solliciti sint in opi-
bus suis. et nō sint solliciti in verbis va-
nis. Quāz vtiq; vanitas impiorū sanctū
dñi sacrificium qd̄ nō nisi in heremo li-
beri cordis offertur. summaz esse astruit
vanitatem. abhominatio est enī peccato-
ri religio.

**Quare perfecti supergradiantur le-
gem q̄dragesime.**

Cap. xxix.

Quare igitur quadragesime lege qui
iustus atq; perfectus est. non te-
netur. nec exigui huius canonis
subiectione contentus est. quez profecto
illis qui per totum anni spaciū delicijs
vel negocijs secularibus implicantur ce-
clesiarū principes statuerūt. vt vel hac
legali quodāmodo necessitate cōstricti-
bis salte diebus vacare dño cogere-
ac dierum vite suę quos totos quasi fru-
ctus quosdam fuerant voratūri vel de-
cimas domino dedicarēt. Ceterum iusti

Abbas Theone

De remissione quinquagesime

quibus lex non est posita. quique spiritalibus officiis non exigam illam. id est. de cetera parte. sed totum vite suetempus impendunt. quia liberi sunt a decimarum legalium functione. idcirco si eos superveniens honesta et sancta necessitas coartarit. autem statione ieiunii absque ulla disceptatione laxare. Non enim ab eis decimarum exiguitas mutilatur. qui omnia sua domino secum pariter obtulerunt. Quod profecto absque summo fraudis reatu facere ille non poterit. qui nihil voluntarie offerens deo. inexcusabiliter solvere decimas suas legis necessitate compellitur. Quapropter liquido comprobatur perfectum esse non posse famulum legis. qui vel illa que prohibentur canet. vel illa que precipiuntur exequitur. sed illos vere esse perfectos que etiam his que a lege concessa sunt non utuntur. Et hac ratione cum de mosaica lege dicatur. nihil enim ad perfectum duxit lex. nonnullos sanctorum in veteri testamento perfectos legimus extitisse. quia transcendentes legis imperium sub evangelica perfectione vixerunt. scientes quod iustus non est lex posita sed iniustus et non subditus. ipsius et peccatoribus sceleratis et contaminatis

De causa et initio quadragesime

Lap. xxx.

Sciendum igitur sane hanc observantiam quadragesime. quod diu ecclesie illius primitivae perfectione inniolata permansit. penitus non fuisse. Non enim precepti huius necessitate nec quasi legali sanctione constructivariis ieiuniorum terminis clauderentur. qui per totum anni spatium equali ieiunio concluderentur. Verum cum ab illa apostolica devotione desisteret quotidie credentium multitudo suis operibus incubaret. ne eas vestri cunctorum fidelium secundum apostolorum instituta divideret. sed privatim impendiis suis consulens non servare tantum. bene augere pretenderet. ananie et saphire exemplum non contenta sectari. id tunc universis sacerdotibus placuit. ut homines curis secularibus illiga-

tos. et tene ut ita dixerim continentie vel compunctionis ignaros. ad opus sanctae canonice ieiuniorum indicatione reuocarēt. et velut legalium decimarum necessitate compellerent. que vix infirmis prodesset. et perfectis praediacare non posset. qui sub gratia evangelii constituti voluntaria legem devotione transcendunt. ut ad illam apostolice sententiae beatitudinem possint pervenire. Peccatum enim in vobis non dominabitur. non enim estis sub lege. sed sub gratia. Vere enim dominatio in illo non potest exercere potestatem. que dominatur affectibus peccatorum.

Interrogatio quemadmodum intelligi debeat quod ait apostolus peccatum in nobis non dominabitur.

Lap. xxxi.

Ornatus. Quia non potest fallax hoc apostoli esse sententia. que securitatem non solum monachis sed etiam omnibus christianis generaliter reprobant. nimirum nobis videtur obscura. Cum enim cunctos qui evangelio credunt a iugo et dominatione peccati liberos atque alienos esse pronunciet. quomodo peccatum in omnibus baptizatis vincit dominatio peccatorum. secundum sententiam domini qua ait. Omnis qui facit peccatum servus est peccati.

Responsio de differentia gratie et legalium preceptorum.

Lap. xxxii.

Ornatus. Questionem nobis rursus immodicam inquisitionem vestra commouit. cuius vim licet sciam ab ineptis nec tradi posse nec percipi. tamen quantum poterit verbis absolute et breviter expedire temptabo. si modo intellectus vester ea que dicemus etiam operibus subsequatur. Quaecumque enim non per doctrinam sed per experientiam cognoscuntur. sicut tradi ab inepto nequeunt. ita nec mente concipi vel teneri. nisi ab eo qui simili studio fuerit atque institutione fundatus. Et idcirco necessarium reor. ut primum diligentius inquiramus. quod nam sit. propositum vel voluntas legi. vel

Collatio XXI abbatris Theone

que gratie disciplina atq; pfectio. vt cōsequēter ex his. sine dñationē pcti. sine expulsionē eius possim⁹ agnoscere. Ita q; lex pncipaliter iubet expeti copulā nuptiarū dicens. **B**eatus qui habet semē in syon. et domesticos in hierusalem. et maledicta sterilis q̄ nō peperit. **C**ontrario gratia ad incorruptionis perpetue puritate. et castimoniam nos bte vrginitatis inuitat. **B**eate inq̄ens sterilis q̄ nō genuerunt et vbera que nō lactauerunt. et qui nō oderit patrē et matrē et vxorē. nō pōt mens esse discipulus. et illud apostoli. reliquū est vt et q̄ habēt vxores tamq̄ nō habētes sint. **L**ex dicit. decimas tuas et primicias nō tardab offerre. gr̄a autē dicit. si vis perfectus esse. vade et vende oia que habes et da paupib. **L**ex talionū cōuiciorū et iniuriarū nō prohibet vltionez dicens. oculo pro oculo. dente pro dente. gr̄a cōgēminatione iniuriarū vel cedis que fuerint irrogate. nostrā patientiā vult pbari. et ad duplicis dispendij tolerantiam paratos esse nos precipit. q̄te pcusserit iniquiēs in dexterā maxillam prebe ei et alteram. et illi q̄ vult tecum iudicio cōtendere. et tunicā tuā tollere. dimitte ei et pallium. **I**lla inimicos odio habēdos. hec ita diligendos esse decernit. vt. p ipis do semper censeat supplicandum.

De eo q̄ leuioza sint euangelij precepta q̄ legis. Cap. xxxij

Quam igitur quis hoc euangelice pfectionis culmē ascenderit. iste profecto supra omnē legem tantarū virtutū meritis sublimatus. et vniuersa q̄ per moysen precepta sunt. q̄ parua despiciens. tantuz sub gratia saluatoris se esse cognoscit. cuius adiutorio se ad illū sublimissimū statū intelligit puenisse. **N**on ergo dñatur in eo peccatū. quia charitas q̄ diffusa est in cordibus nr̄is. p spiritū sanctū qui datus est nob̄ oēm alter⁹ cuiusq; rei excludit affectū. nec potest aut vetita cōcupiscere aut imperata cōtemnere. cuius totū studiū. totūq; desiderij diuino amori semper in-

sentū. vsq; adeo viliū rerū oblectationē nō capitur. vt etiā his q̄ cōcessa sunt nō vtatur. **I**n lege autē in qua cōingiorū iura suant. quis cohibita luxurie euagatio vni tantū femine mancipetur. tamen neq; q̄ possunt carnalis cupiditate aculei nō vigeret. difficile ē vt ignis cui etiam studiose pabula suggeruntur. ita prefixis terminis includatur. vt non etiā se fra euagatus amburat quicqd attigerit. **C**ui etiā si sua illa ita sp occurrat obiectio. vt exstulare extrinsecus nō sinatur. famē etiā dñi cohibet incendit. q̄a voluptas ipa culpabilis ē. et ad velocissimos adulterioz raptat excessus consuetudo cōcubitus. **C**eterū quos gratia saluatoris sancto incorruptionis amore flāmauerit. ita oēs carnalium desiderioz spina dñice charitatis igne cōsumūt. vt nō tepens fauilla vicioz refrigeriū integritatis imminuat. **L**egis ergo famuli a licitoz vsu ad illicita prolabūtur. gr̄e participes dñi licita cōtemnūt. illicita nō noverunt. **S**icut autē viuunt in cōingij amore peccatū. ita etiā in eo qui decimas suas et primicias tantū est reddere contentus. necesse ē enī eū dum tardat aut negligit. aut in qualitate earum. aut in q̄ntitate. aut in q̄ntidiana distributōe peccare. **Q**ui enī iubetur ea que sua sunt infatigabiliter indigentibus ministrare. q̄libet ea summa fide ac deuotione dispenset. tamē difficile est vt nō laqueos pctōrum frequenter incurrat. **I**n illis vero q̄ consiliū dñi nō spreuerūt. sed omnē substantiā suā paupib̄ progātes. supra sua cruce largitorē celest̄ gr̄e s̄sequūt. pctm̄ nō pōt dñari. **N**ō enī eū dispensantē sacras iam christo opes et quasi alienas pia distributione pecunias. infidelis seruandi victus cura mox debet. nec elemosine bylaritatem abijcit. mesta cūctatio. quia quod semel totū obtulit deo. id iam alienum sine proprie necessitatē recordatione aut angustū victus timore disfigit. qui certus est cū ad desideratam peruenit nuditate. multo magis a deo se q̄

De remissione quinquagesime

volucrem celi esse pascendum. **C**ontra-
rio is qui substantiam retinens mūdā-
lem. aut decimas fructuū suorum atq; p-
mitias. aut partem pecuniarum constri-
ctus legis antique sanctione distribuit.
licet peccatorum suorum ignem maxime
elemosinore restinguat. impossibile ta-
men est. quantuis opes suas magna
nimitate dispense. vt se ad plenū eruat
a dñatione peccati. nisi forte per gratia
saluatoris. cum re etiam ipm affectu
deposuerit possidendi. **P**ari modo nō pō-
test nō cruento peccati imperio famula-
ri. quicumq; oculum pro oculo. dentem
pro dente. ex precepto legis erueret. aut i-
micum suum odio maui habere. quia
necesse est eum dum talionis vicissitūdi-
ne vleisci suam optat iniuriam. dum cō-
tra inimicos odij amaritudinē suat. fu-
roris atq; ire perturbatione semper accē-
di. **Q**uicumq; vero sub euāgelice gratie
illuminatione versatur. ac malum nō re-
sistendo superans. sed ferendo dexteram
percutienti maxillam. etiam alteram pre-
bere voluntarius nō moratur. et volen-
ti aduersum se de tunica litigium cōmo-
neret. remittit et pallium. quiq; diligit in-
imicos suos. et orat pro calumniāibus
sibi. h peccati spulit iugū ac vincula diru-
pit. **N**on enim viuit sub lege. quē nō in-
terimit seminaria peccatorum. vnde nō
immerito de ipa beatus apostolus repro-
batio inquit sit precedentis mandati. p-
pter infirmitatē eius et inutilitatē. nihil
enī ad perfectum adduxit lex. et dominus
per prophetam. et dedi inquit eis prece-
pta non bona. et iustificaciones in qbus
nō viuent in eis. sed viuit sub gratia. q
non ramos tantum nequitie amputat.
sed ipas penitus radices noxie volunta-
tis euellit.

Quē admodum quis probetur
esse sub gratia. **Lap. xxxiiij.**

Quisquis ergo perfectionē euā-
gelice studuerit tenere doctrine.
hic sub gratia constitutus pec-
cati dñatione non premitur. **Hoc est. n.**

esse sub gratia. quē a gratia mandantur
implere. **Q**uicumq; vero perfectōis euā-
gelice plenitudini subiectus esse nolue-
rit. non ignoret se quōuis baptizatus sibi
videatur ac monachus nō esse sub gra-
tia. sed legis adhuc vinculis prepedi-
tū peccati pondere pregruari. **P**ropositū
namq; est eius qui omnes a quibus re-
ceptus fuerit gratia adoptōnis assumit.
non destruere sed superedificare. nec euā-
cuare sed adimplere moysaycas sanctio-
nes. **Q**uod nōnulli penitus ignorātes.
et consiliozum atq; exhortationū christi
magnificentiam negligentes. ita psum-
ptiua libertatis securitate soluuntur. vt
nō solum christi precepta tanq; ardua nō
atingant. verum etiam ipa illa quē illis
incipientibus parulisq; moysayca lege
mandata sunt. velut antiquata contem-
nant. illud quod apostolus execratur no-
xia libertate dicentes. **P**eccabim⁹. quia
non sumus sub lege sed sub gratia. **Q**ui
ergo nec sub gratia ē. quia nequa q; ad
dominice doctrine culmen ascendit. nec
sub lege. quia etiam ipa illa paruula le-
gis mādata nō suscepit. hic duplici pec-
catorum oppressus imperio ob hoc solus
gratiam christi percepisse se credit. vt per-
noxiam libertatem ab eo fieret alienus. i
illud incidens qd apostolus petrus ne i-
curram⁹ enūciat. **Q**uasi liberi inqt agi-
te. et non quasi velamen habentes mali-
cie libertatem. **B**eatus quoq; apostolus
paulus. vos enim inqt in libertatem vo-
cati estis fratres. id ē. vt absoluti siq; a do-
minatione peccati. tantum ne libertatez
in occasionem tentis carnis. id est frustra-
tionem legalium mandatorum credatis
esse licentiam viciozum. **H**ec vero liber-
tas. quia nusq; nisi sibi sit tantus. vbi do-
minus cōmoratur. paulus apostolus do-
cet. **D**ñs inquitens spiritus est. vbi autē
spiritus domini. ibi libertas. **Q**uapro-
pter nescio vtrū hunc beati apostoli sen-
sum sicut hi qui experti sunt sapiunt. ex-
primere atq; elucidare potuerim. vnum
scio apertissime illum etiam sine expositi-

tione cuiusq̄ omnibus referari. q̄ pra-
ctice. id est. actuale. perfecte tenuerint
disciplinam. Non enim laborabunt. ut
quod iam operando didicerunt. intelli-
gant disputando.

**Interrogatio cur interdum p-
pensius ieiunantes carnalibus
incentiuis acrius vrgeamur.**

Cap. xxxv.

Germanus. Obscurissimam
questionem et multis etiam ut
putamus incognitam apertissi-
me reuclasti. Unde ut h̄ quoq̄ profectui
nro adicias de peccati. ut cur interdum etiam
propensius ieiunantibus nobis. et exbau-
sus atq̄ defectis. vehementiores pugne
corporis excitent diliget edisseras. Quia ple-
rūq̄ etiā ex perfecti e somno. cū deprehē-
derimus nos corporalis veneni contagi-
um pertulisse. ita dei ieiunantibus cōscientia. ut
ne ad ipsam quidem orationez consurge-
re fiducialiter audeamus.

**Responso q̄ hec questio future
collatioi debeat referari.**

Cap. xxxvi.

Theonas. Studium quidem
vestrum. quo perfectionis vias
nō transitorie sed plene atq̄ p-
fecte desideratis attingere. infatigabilē
huic disputationi nos prouocat inherere.
nec enim de exteriorē castimonia. et cir-
cumcisione manifesta. sed illa que in oc-
culto est diligenter inquiritis. scientes in
hac visibili carnis continentia. perfectio-
nis plenitudinem nō inesse. que haberi
vlt̄ p̄ necessitate vlt̄ p̄ hypothesim etiā ab
infidelibus potest. sed in illa cordis vo-
luntaria et inuisibili puritate. Quā euz
beatus apostolus ita predicet. non enim
qui in manifesto iudens. neq̄ que in ma-
nifesto in carne est circumcisio. sed qui in
occulto iudens. et circumcisio cordis in
spiritu. nō litera. cuius laus nō ex homi-
nibus sed ex deo est. q̄ solus scilicet cordis secreta
rimatur. tamen quia satisfieri desiderio
vestro ad plenum nō potest. breue enim
quod superest spacium noctis. ad in da-

gandam hanc obscurissimā nō sufficit
questionem. congruum reor. ut interim
differat. Sensim ei hec et corde ab omni
cogitationum strepitu penitus absolu-
to ut a nobis proferri. ita vestris debent
mentibus intimari. que sicut propter cō-
sciētie purificationē oportet inquiri. ita
nisi ab eo qui donū integritatis expertus
est. tradi assignariq̄ nō possunt. Nō enī
queritur quid inaniū argumenta verbo-
rum. sed interna conscientie fides et ma-
ior vis x̄itatis iulcet. Et idcirco de emū-
dationis huius sciētia atq̄ doctrina. nō
proferri aliquid nisi ab experto. nec tras-
fundi quicq̄ potest. nisi in cupidissimū
valdeq̄ sollicitū virtutis ipsi amatozem.
qui nō eam vacuis nudisq̄ sermonibus
suscitando. sed totis animi viribus an-
nitendo optet attingere. scilicet non stu-
dio loquacitatis infructuose. sed deside-
rio puritatis interne.

**Explicit collatio priā abbatis
theone de remissione quinquage-
sime. Incipiunt capitula col-
latiois secunde abbatis theone
de nocturnis illusionibus.**

Cap. i.

Eiterato ad abbatem theonā
reditu nostro eiusq̄ exhortatio
ne.

i **C**ōmemoratio interrogationis
nostre cur maiore abstinentiaz
maior interdum carnis impu-
gnatio subsequatur.

ii **T**riplici ratione pueniat geni-
talis fluxus egestio.

iii **I**nterrogatio an ad sacrosanctā
cōmunionē accedere liceat no-
cturna illusionē pollutum.

iv **R**esponso quando reatu cōtra-
hat hec passio dormienti

v **Q**uoniam etiā inimici factione
hec contingat illusio.

vi **Q**uoniam dignum se cōmunionē
dominica quispiam debeat in-
dicare.

vii **O**biectio eo q̄ omnes dominica